

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, $\frac{1}{4}$ an 5 cor., $\frac{1}{2}$ an 10 cor., 1 an 20 cor.
Pentru duosora la casă cu 30 bani pe lună mai mult

Pentru monarhie:

1 lună 2 cor. 40 bani, $\frac{1}{4}$ an 7 cor., $\frac{1}{2}$ an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 franci, $\frac{1}{2}$ an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

INSERTIUNILE

Un gir garmond prima-dată 14 bani, a doua-oră 12 bani
a treia-oră 10 bani

Redacția și administrația: Strada Poplăcei Nr. 15.

Se prenumără la poșta și librării.

În România

abonamentele se fac la Agenția de Publicitate Carol
Schulder București, strada Șelar, 10.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Numeri singuratici la 10 bani se vând în Sibiu: la librăria „Tipografeia”, societate pe acțiuni. — În Alba-Iulia la librăria Weiss
Bernat „la loterie”.

Perversitate.

Schimări și reforme întru întărirea intereselor specifice maghiare este devisa guvernărilor noastre.

Statul unitar maghiar este molo-chul cărui se aservește totul. Naționalitățile, cari par a sta în calea realizării temerarului vis al guvernărilor, trebuie desființate, zdrobite, dacă nu se vor lăsa a fi desbrăcate de caracterul lor etnic. Lupta pe moarte și viață decurge între noi și eghemonii nostri și pe zi ce merge nouă și nouă arme se folosesc întru nimicirea noastră. Armele lor sunt legile și puterea de stat.

Tendența guvernului față de noi fiind cunoscută, ne vine foarte paradoxă temerea foilor maghiare ce o manifestă față de ministrul de instrucție și culte, care intenționează să reformeze sistemul în instrucțiunea științelor juridice. Pentru calificarea advocației ministrul voegte să omită doctoratul și examenul de stat să se poată face în tot locul unde există o academie de drept, fie confesională, fie de a statului.

A fost de ajuns ca în proiectul de reformă a calificăției juridice să se ceară cuvântul: academie confesională, pentru ca ministrul de culte să fie timbrat, că sub masca liberală servește reacțiunea.

Un ministru maghiar se admite academiilor confesionale! Aceasta ar însemna după „M-g” retragerea ideii de stat maghiar dinaintea tendințelor confesionale. Și dușmanii nostri — o spun verde, că datorită fiecărui stat modern este să se scoată de sub influența confesiunilor. Da, pentru state moderne și mai ales pentru jidovita noastră Ungarie biserica trebuie ignorată, nimicată și locul învățăturilor trebuie să-l ocupe mîglia, înălțătoria și oprimarea adevărului. Biserica și confesiunile nu-i aduc statului nici un folos.

Ortodoxia liberală practică în Ungaria este cel edificator. Aceasta trebuie susținut și propagat ca cel mai prielnic intereselor statului. Iți pune acest cult revolverul în mână și-ți dai curajul să-l îndrepti în aula universității asupra profesorului tău silindu-l să te treacă la examenele riguroase, pentru cari nu te-ai pregătit de loc. Mincuna, oalumnia, oprimarea celor în drept la

vieșă națională sunt doctrinele în cari se crește patriotică tinerime. Ca nu cumva ministrul prin reforma, ce o intenționează, să deie și confesiunilor, adeoc, naționalităților dreptul, de altfel garantat prin legea de naționalitate, de a-și avea academiile lor. „M-g” se întreabă: „Are biserica luterană săsească din Ardeal academie de drept? Nu are. Dar diececele Orășii-mari, a Blajului, Lugojului, Sibiuului de rit latin și grec au își academiile lor? Nici acele nu au...”

„Ei, cine garantează că Sașii în Sibiu, Valachii în Năsăud sau Blaj, sau în ambele locuri nu și vor înființa în viitor o academie germană și vre-o cîteva valahe. Aceasta nu înseamnă a spăria lumea. La aceasta avem drept în sensul legii.

Proiectul ministerial însă ușor le poate mări pofta. Au și mijloace. Bănoile românești și săsești, cari fac politică de rasă, dacă se decid, în timp de 5-6 ani ușor pot da o fundațiune necesară. Atunci apoi quid tunc? Doară eludăm legea despre egală îndreptățire națională. Ce lipsă de judecată este a se da la astfel de aventuri?! Cei chemați nu văd că la baza statului nostru au așezat deposite de dinamică atunci, când la elemente fără încredere le-am dat dreptul de a avea școale populare și medii. Ca avertisment nu a fost aceasta de ajuns.

Acum și în instrucțiunea superioară voiesc să introduc „buciumările” de politică de rasă. Chiar și a ne gândi e îngrozitor, că ce fel de stâlpi ai ideii de stat maghiar ar eși din academiile de drept românești și săsești.

Foile maghiare n-au lipsă să se tipe de teamă, că doară ministrul de instrucție va veni să acoarde confesiunilor dreptul de a-și înființa academiile. Acest drept de fapt îl avem deja garantat pe hârtie, în realitate însă chiar nici dreptul de a ne ridica câte un liceu român. Frica ziarului „M-g” ar trebui însă să o motivez.

Într’adevăr numărăm atâtea mili-oane, am dispune, dacă ar fi însoțire între noi și de mijloace și am putea, cerînd cu insistență executarea legii de naționalitate, să ne ridicăm dacă nu o academie de drept cel puțin să completăm gimnaziul din Brad. E timpul să o rupem cu indiferentismul.

toate amănuntele ortografice, unele în parte atîrînd dela o lucrare definitivă asupra gramaticii și asupra vocabularului limbii române. (Maiorescu, Critice, v. III, p. 445) Sistemul ortografic al Academiei, deși încă destul de defectuos, ar fi bine să se primească provisoriu și pentru publicațiunile Astrei; însă fără tendința de a o impune ziaristice și altor publicațiuni în afară de societate, ceea ce nici nu s-ar pute face.

Atât pentru limbă, cât și pentru ortografie, e bine să se lase liber câmpul controversei și al polemicii. Și aici, ca în toate problemele de știință și literatură, pe această cale poate eși la lumină adevărul și se poate atinge ținta dorită. În republica literaturii și științelor ideile, principiile și sistemele n-au trebuință să fie impuse prin regulamente oficiale; ele se impun singure prin propria lor valoare.

Nu mai prin studii și prin o critică serioasă se pot îndrepta mulțimea greșelilor de limbă și de gramatică, cari mișună prin publicațiunile românești, atât aici, cât și peste munți: greșeli cari în mare parte vin, acolo din influența germană sau maghiară, aici din influența franceză și din ignoranța multor făcători de cărți și ziare, cari n-au nici chemarea, nici pregătirea pentru asemenea lucrări.

Să căutăm a înlătura din câmpul literaturii pe cei nechemări și în special pe Evrei, cari aici adese ori fac din literatură o speulă de câștig și un mijloc de corupțiune a limbii și a moravurilor

Sibiu, 16 Aug. 1902.

Serbare slavică. Ziarul „II Piccolo” e informat din Sofia, că la desvelirea statuii Zarului Alexandru II. vor fi de față în Sofia Zarul Nicolae, regele Alexandru al Serbiei și principele Nichita. Desvelirea statuii va fi la 12 Sept. La serbare vor lua parte, afară de Slavii din Balcani, Croați, Sloveni, Cehi, Poloni și Slovaci în număr considerabil.

Representanța comunală din Oradea-mare și limba germană. În adunarea generală a reprezentanței a interelat Lud. Halász pe primar în privința adreselor germane trimise de autoritățile militare orașului. Primarul, Maghiarul (?) Karl Rimler declară, că a ascultat cu deosebită plăcere acest discurs patriotic și pe viitor va respinge ori-ce adresă germană.

Unele autorități militare de acolo îmbrățișează deja noul „patriotism”, dar dă-i celui fără de nas degetul, și-ți ia mîna întreagă.

De ale pactului. Cei doi prim-miniștri, Széll și Körber, n-au mers deodată la Ischl, ca să raporteze Maj. Sale în chestia pactului, ci separat. Din acest fapt unele ziare fac deducția, că între cei doi prim-miniștri n’ar fi deplină înțelegere. Astfel d. e. „N. Fr. Presse” zice, că între cei doi miniștri există încă mari diferențe, în special cu privire la tariful vamal.

Se pare însă, că aceste deducții nu sînt destul de întemeiate.

Emigrarea Evreilor din România. Cu privire la emigrările Evreilor „Cronica” scrie următoarele:

Emigrările continuă și după numărul pașapoartelor liberate, se poate zice, că dela 1 Ianuarie și până astăzi au emigrat din România peste zece mii de persoane, deși numărul pașapoartelor nu trece de patru mii.

Toate pașapoartele de emigrare se liberează numai de prefectura poliției capitalei și pe numele capului familiei,

la care se alătură o listă de numele și numărul membrilor ce compun familia emigrantului.

Emigranții din județe adresează cereșile lor prefecturilor locale, cari formează lista și o înaintează prefecturii poliției București.

Nici un pașaport nu se liberează dacă prefectura, care mijlocește libera-re lui, nu atestă, că emigranții au strict necesar pentru călătorie și că nu vor fi espui a rămâne pe drumuri cum s’a întâmplat anii trecuți.

La gara de Nord și în celelalte gări se ved emigranții, cari părăsesc țara bine îmbrăcați și sănătoși, așa, că pot înfrunța peripețiile unei lungi călătorii.

O aprețiere dreaptă.

Un călător din Austria publică într-o foare scrisă nemțește o scrisoare despre cele văzute de el în trecerea lui prin Ungaria. El zice între altele: „Pe acest pămînt gras locuiește o ceață de heloți, cari fac robotă pe timpul secerii-gului cu o plată de 40-60 cor. pe zi; cine se poate mira, dacă acești țărani emigrează în masă? Numai clica de proprietari mari și falseuri, cari cred cu tot dinadinsul, că D-zeu a făcut pe acești țărani slovaci, maghiari și români numai, ca să se poată ei îngrășa. În cumințenia lor vor să oprească emigrarea, dar nu prin aceea, că îmbunătățesc condițiile de viață ale țărani-lor, ci interzicînd simplu pe cale poli-ticească emigrarea. Despre Austria se zice, — pe drept ori pe nedrept — că în ea domnește un absolutism moderat prin debilizare; eu mai mult drept se poate zice, că în Ungaria domnește un absolutism moderat prin corupție. . . . Trebuie să admitem, că în fiecare țeară și în fiecare societate promovează cultura într’un anumit stadiu, la început, domnia eseroitată de mai puțin; Ungaria se afla pe timpul primului pact într’un astfel de stadiu, dar promovarea lucrărilor culturale a fost încredințată numai Ma-ghiarilor, o rasă, care nu întrece pe celelalte rase din țeară nici în privința intelectuală, nici în cea numerică. De aceea munca culturală neomaghiară și corăspunde acestei împrejurări: totul e spoiat după cele mai nouă mostre, dacă

privim însă puțin în dosul culiselor, mi-roasă urît. Inscrupțiile la gări, limba funcționarilor, totul maghiar; dar în oupeu auzi vorbind nemțește, slovacește — ba chiar și ungurește am auzit pe doi călători. Aceșii iocană ni-o prezen-tă stradele și prăvăliile, cu toate ace-ștea în Ungaria e admisă numai o singură națiune politică sfîntă, cea ma-ghiară. Conclucare și avansare i-se permite numai celui-ce a răsărit din rassa aceasta sau trece la ea: lațitatea con-științei e todeauna remunerată. Cum te-au chemat mai demult?... Ultimile alegeri au pus pe gânduri pe potențaii din casina națională; națiunile, cari n’ar exista în Ungaria, și-au ridicat ca-petele. Ei bine, gentry crede să resol-veze chestia de naționalități ca și pe a emigrării prin brutalitate. Școalele dela sate, cari înflorea, le maghiarisează. Învățătorii, cari propagă convertirea, sînt remunerați, proximele alegeri se vor face cu ajutorul armatei — cum ziceam? Un absolutism moderat prin corupție. Pentru încercări de ma-ghiarizare sînt todeauna parale, în schimb însă orașele și orașelele sînt lipsite de cele mai necesare întocmiri culturale și igienice, cum sînt spitalele, orfelinatele, apaductele și canalizările. Funcționarii inferiori sînt plătiți mise-rabil și găetanele aurite și uniforme fudule nu umplu stomacul gol. Toate acestea sînt momente, cari provoacă cu logică de fer o schimbare a raporturi-lor actuale...

Pătura domnitoare prezintă toate semnele unei clici degenerate. Ceea-ce i-a făcut pe Maghiari mari nu e pute-rea lor spirituală, nici cea fizică, ci ține-rea cu tărie la tradițiile lor moștenite. Dar nepoții și maimușătorii au moște-nit din simplitatea și severitatea de moravuri a vechilor Maghiari numai calpacurile și musica țigănească; căci gentry cu maimușătorii și anexe ei se tăvălește într’un lux, care subwapă încet, dar sigur locul, pe care stă. Rassa de-genează, pentru-că stăpînii țării se amestecă cu fetele străinilor. Părăsind vieșă familiară și vîind a deserie vieșă morală afară de casă, peana ne refușă serviciul... Clica domnitoare e putredă până la mîduvă și păcatele ei strigă la cer.

o vorbe românești. De sigur această trebuie să fie una din cauzele bătăii și brutalităților în armată. În statul-major român avem oficeri literați, cu înaltă cul-tură, pentru-ce nu și dau silința să în-lătore asemenea dificultăți și se intro-ducă o terminologie mai românească?

Tot așa ar trebui, ca și Românii de peste Carpați să înceteze de a mai scrie concursuri cu emolumente, de a vorbi în moritură chestiunii, din incidentul ou-lărui eveniment, de a se reprezenta în-aintea autorității pentru de a-i arăta, care este opiniunea lor, de a face însoțiri economice, după exemplul pre-mers, de a se produce, sau a da pro-ducțiuni teatrale și musicale, de a lucra cu ușurință, pentru că e de lipsă, de a face abonamîți în loc de abonamîți, de a mai da garanță în loc de garanție, cau-țiune sau cheazăie, fără să observe, că garanță (fr. garantee) e numele plantei numite românește roibă, lat. rubia tinctorum, din ale cărei roduri uscate și pul-verizate se face culoare roșie, sau în loc de a face „societăți” sau „asociațiuni” economice, „reprezentățiuni teatrale” ș. a.

S’ar pute scrie un bogat vocabular de cuvinte și construcțiuni luate de cărturarilor nostri cu ușurință, poate pentru-că le e mai cu înlesnire, din limbele franceză, latină, germană, sau chiar din cea ungurească. O asemenea lucrare ar rămâne ca o curiositate filologică, ca o ciudată dovadă de starea de astăzi a limbii noastre literare.

M. Strajan.

FOIȚA „TRIBUNEI.”

Unificarea limbii literare române.

(Urmare și fine).

Pe cale oficială, prin măsuri regu-lamentare, nu cred că ar fi nici bine, nici o puțință a se impune uniformita-țea nici a limbii, nici a ortografiei. Nu e bine, căci dacă cei chemați de a scrie ar fi obligați să scrie o limbă de co-mandă, i-am împedeca de a aduce lim-bei îmbunătățirile cerute de progresul culturii. Și nu e o puțință, pentru-că limba noastră nu și-a sfîrșit încă pro-cesul unei depline dezvoltări literare și pentru-că n’avem încă un dicționar ro-mânesc, care să ne înfățișeze o limbă fixată, dacă nu ca limba franceză în dicționarul lui Littré, sau ca cea italiană în dicționarul academiei dela Crusca, cel puțin aproape.

În ortografie, Academia Română a hotărît în adevăr pentru publicațiunile sale o sistemă, care în România s’a im-pus oficial și în administrațiunea pu-blică. Însă, cum zicea dl T. Maiorescu, ca raportor al comisiei pentru noul proiect de ortografie în ședința Aca-de-miei dela 1880, hotărîrea Academiei nu desleagă și nici nu atinge toate întrebările ce ni-le pune ortografia română. S’a crezut, că „deocamdată e bine să se însemneze prin câteva liniamente mari forma generală a scrierii noastre, lă-sînd anilor viitori sarcina de a fixa

rilor și cari tind a se face și la noi stă-pînii ziaristice, cum sînt în multe părți în străinătate. Să stăruim pentru în-lăturarea pedecilor, cari dacă nu ne pot isola cu deservire, dar îngreuiază foarte mult comunicațiunea intelectuală între Românii din regat și cei din pro-vinciile vecine. Când presa, care are așa de mare influență, va fi scrisă de oameni competenți, cum sînt cele câteva reviste și ziare principale din regat și de peste munți; când ziarele și cărțile românești vor pute trece libere peste granițele regatului, cum trece la noi toate ziarele și cărțile străine, atât cele bune oât și mai mult cele rele; când se vor pute cei pretutindenea între Români frumosele scrieri ale Negruzzilor, Băl-cesților, Odobegților, ale lui Alexandri, ale naționalistului Delavrancea, Olă-nescu, sau dintre cei mai tineri, ale lui Vlăduța, Cogbuș, St. Iosif ș. a., atunci se va pute realiza mai lesne și mai re-pede o unitate mai deplină a limbii li-terare, care astăzi o dorim.

Ar fi bine, ca revistele și ziarele noastre să țină todeauna câte o rubrică deschisă pentru însemnarea și critica gre-șelilor de limbă, cum face dl Iosif Vul-can în „Familia”. Vom fi făcut un pas înainte pe această cale, când unii nu vor mai germanisa, alții nu vor mai franțozii limba, când vom desvîșa pe ai noștri de aici a-și mai abandona truntea pe si-nul poeziei, de a mai pleca în voiaj pen-tru Paris și de a da vîndeuuri lui Jean și Jacques, căror le-o spuseră că-l vor

găsi la el; de a manca dela postul lor pentru-că au foame și frig; de a avansa în mod fudroyant și a căuta să ne tra-peze cu abundența sau abundința solu-lui fertil, sau a sursei inepușabile a fanteziei lor; de a se arunca până la plicis în solitudine, pentru-că ar fi prea păsivi, când nu vor mai scrie princip, augur, martir, în loc de principiu, au-guriu, martiriu, confundînd astfel ideile deosebite ce esprimă aceste vorbe, sau: eu mî sui pe plai, eu rîmîi, cei, în loc de mî sui pe plaiu, rîmîiu, ceiu, fără să țină seamă, că u scurt după vocea-l nu se poate lăsa afară fără de a trun-chia cuvîntul sau, une-ori, fără de a-i schimba înțelesul.

Un galicism foarte des întrebuițat chiar de cei mai slabi și cari s’au desvol-tat mai puțin independent și în condi-țiuni național-sociale mai nefavorabile. Ori, aceste, din nenorocire, nu pot fi decât frații nostri din țările subjugate.

Au fost și sînt încă în bună parte și cei din regat. N’avem decât să luăm, bună oară, terminologia militară, ca să rămănem uimiți de greutatea ce tre-buie să întîmpine bietul țărăn, până să învețe acea limbă pădărească, în care multe, dacă nu toate ideile, cred că s’ar pute spune

Popoarele Ungariei.

Cetitorii nostri cunosc deja rezultatele numărării locuitorilor din Ungaria și Transilvania. Conform acestora, toate popoarele s'au înmulțit în patria noastră, dar nici unul nu așa de grozav ca Maghiarii, cari în țovărăș'e cu Jidani ar fi ajuns să facă aproape jumătate din populațiunea țării, adică 45 la sută. Bucuria a fost mare în Israel, dar vine acum un scriitor maghiar Balogh Pál și într'un op mare despre popoarele Ungariei dovedește tot cu cifre, că zău Maghiarii — Jidovii da — n'au sporit așa de tare, ca pentru aceea să și sară din piele de bucurie.

Din cele 12686 comune ale patriei sunt 4718 maghiare, 2981 române, 2711 slovace, 1114 germane, 612 rutene, 149 sârbesti, 237 croate, 147 slovene (vende) și 17 de alte feluri. În curs de o jumătate de secol au câștigat Maghiarii 261 comune, dar au pierdut 456. Câștigul curat al Românilor e de 298 comune, al Slovacilor de 147, al Germanilor de 52. Pierdere au, afară de Maghiarii, numai Rutenii cu 213 comune, Sârbii cu 87 comune și Slovenii cu 2 comune.

În cele 413 cerouri politice ale țării au majoritatea absolută (peste 50%) Maghiarii în 166, Români în 94, Slovaci în 63, Germanii în 29, Rutenii în 11, Sârbii în 6, Croații în 2 și Slovenii în 1. Majoritatea relativă (între 3 sau mai multe naționalități mai numeroși) o au Germanii în 15, Români în 11, Maghiarii în 10, Slovaci și Rutenii în câte 1, Sârbii în 3. Balogh a aflat, că în 133 orașe Maghiarii predominază. Da, numai cât Maghiarii aceștia sunt — Jidani.

Din cele 2554 notariete cerouale sunt 1022 maghiare, 695 române, 491 slovace, 180 germane, 38 croate, 92 rutene, 17 sârbesti, 18 slovene, 1 cehic. În tinutul dincolo de Dunăre au pierdut Maghiarii mai ales în Barania, dar s'au înmulțit la orașe — Jidani! În Ungaria-de-nord aproape jumătate din comunele slovace are mai puțină populațiune, ca înainte de asta cu câteva decenii. Lucrul se explică ușor: aproape 300.000 Slovaci au emigrat la America.

În Transilvania erau înainte cu 50 ani cu 316 comune românești și 44 sârbesti, mai puține ca azi, în schimb cu 298 comune maghiare mai multe. Maghiarii au pierdut majoritatea în 311 comune, dintre cari 300 le-au câștigat Români, 11 Sași. Sașii au pierdut majoritatea în 44 comune, dintre cari 41 le-au câștigat Români, 3 Maghiarii.

Mai nefavorabil stă lucrul pentru Români în Bănat, unde am pierdut 39 comune, câștigând în schimb numai 9 dela Maghiari și 9 dela Sârbii.

Multe alte cifre foarte interesante mai conține opul lui Balogh, cele-ce le-am dat înșe dovedesc, că conscripția, în multe locuri minoioasă, făcută în anul 1900 pe noi, pe Români n'are să ne sparie, fără numai pentru cazul, când nu vom stărui cu puteri și mai mari în lupta pentru bunurile naționale și economice.

„Asociațiunea“ la Galeș.

„Adunarea generală a desp. Săliște.

Săliște, 31 Iulie v. 1902.

(Urmare și fine).

Conclusele adunării.

Pe baza raportului general adunarea generală a enunțat următoarele concluse:

Aproabă rațiociniul prezentat de oasariul despărțământului dl Dumitru Lăpădat. Din acest rațiociniul se vede, că acest despărțământ a avut în anul trecut 35 de membri ordinari, dela cari s'a încasat suma de 350 cor., ear' dela mai mulți membri ajutători s'au încasat 50 cor. Membrii fundatori e unul, ear' membri pe viață sunt 9. S'a aprobat deasemenea și bugetul anului viitor. Înființarea unei școale reale, comerciale sau civile în Săliște e o dorință generală și lipsa ei e simțită, de aceea adunarea generală aproabă în principiu ideea relevată de d-nii Decsei și Muntean și la propunerea membrului D. Lăpădat autorizează comitetul să la proxima adunare generală să prezenteze în această chestie o propunere concretă, care să cuprindă caracterul, noii înființându școale precum și modalitatea de finanțare.

Premiile destinate pentru acele femei din raionul despărțământului, cari se vor distinge în ale legumăritului, le au dobândit: Maria N. Iosif (Acliu), Maria N. Lazar, iun. și Maria N. Lazar, sen, ambele din Gurariului. Aceste premii (à 10 cor.) se vor distribui premiatelor prin parohii din respectivele comune, în mod sârbătoresc, ca și prin modul acesta să se ajungă la popularizarea „Asociațiunii“.

Să ia cu plăcere la cunoștință raportul comisiei pentru acuirea de membri noi și încasarea de taxe, din care se constată că s'au încasat vre-o 300 cor.

S'a ascultat cu atențiune disertațiunea ținută de membrul D. A. Mosora despre folosul și însemnătatea reuniunilor în general și în special despre însemnătatea și folosul „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“, a cărei ținută principală este „a pregăti și câștiga poporul nostru o basă sigură în toate ramurile de viață, cu un cuvânt, a-l face fericiit materialmente și sufletește“ a mai vorbit în special despre reuniunile de agricultură, de consum și meseriași, de înmormântare, apelând la îmbrățișarea și sprijinirea acestora.

După ce s'au ales verificatori ai procesului verbal d-nii Dr. Nicolae Comșa și Constantin Herța, numărul public s'a depărtat în corpore din biserică spre a vizita

Esposiția.

În o sală spațioasă a edificiului școlar era aranjată cu multă măiestrie și în mod fermecător o esposiție de țesături și alte lucruri de mână. Toți păreții și mesele întinse pe lângă ei erau plini de fețe de mese, ștergere, covoare, cămeși, fețe de perini, briuri și fel de fel de alte lucruri de mână, țesute din lână și humbac sau cusute cu mână, cari de cari mai frumoase. Aranjatoarele, d-nele și domnișoarele din Galeș, merită aple-

Cu mult mai interesantă este încheierea, ce o face autorul cărții sale: „Și cunosc cum-că n'am avea oca (cauă, motiv) a ne despărți de biserică Rimului (Romei), fiind și noi sânge adevărat a Rimlianiilor cu oă că strămoșii nostri în vremea împăratului Traian de acolo s'ar fi trimis în părțile acestea: și Grecii încă nu se pedepsiră pentru alta, fără numai pentru-că s'ar fi despărțit de biserică Rimului. Așa mărturiseste Ghenadie patriarhul Tarigradului cefu după luarea Tarigradului, în cinoi capete a cărții sale zicând: Nicolae al cincilea, Papa cel mai mare, a prorocit tăierea Grecilor? trei ani, zise, voua aștepta, doară veți înturna; eară de nu, veți tăia, ca să nu faceți pământul fără de roadă și deșert. — Anul o mie patru sute cincizeci și trei se lua Tarigradul. — Aduceți-vă aminte, fraților, zice acest pă-

cială laudă pentru munca grea ce au prestat întru aranjarea acestei esposiții.

Un juriu compus din mai multe dame a examinat cu de-amăruntul obiectele expuse și a hotărât a se distribui următoarele premii: Lui Dumitru Lupă (pânzer) 6 cor., Elisabetei B. Stănilă (țesături de lână), Paraschivei G. Antonie (chindele și mese de culme), d-nei I. Drăgan (cămeși), Paraschivei I. Bogățan (brâne și pânză), Ansi I. Răceu (pânză), Mariei Munteu (fețe de mese) și Paraschivei Marou (fețe de mese) câte 2 cor.

Își era mai mare dragul să privești cum țărancele premiate egind din mijlocul mulțimii se apropiu cu mândrie și primeau din mâinile dlui director al despărțământului modestul premiu. Dl director la rindul seu fiecăreia i'a adresat cuvinte de laudă și îmbărbătare, ear' publicul le aplauda.

Banchet și joc.

Era deja ora 1 și jum., când dl director al despărțământului în mijlocul unor furtunoase ovațiuni declară adunarea de încheiată. La invitarea frunțărilor locali, oazești prezenți trec în o altă sală a școalei, frumos împodobită cu verdeață și tablouri unde era aranjat pentru servirea unui banchet. Mâncările bune, gustoase și în abundență se servesc cu acuratețe de fetițele frunțărilor nostri din popor. Toastele de sine înțeles încă nu au lipsit. Șirul lor a fost destul de lung. Animație și veselie a dominat în întreg decursul banchetului.

La orele 4 ridicându-se masa, publicul a mers în pădurea din apropiere numită „Bercul junilor“, unde tinerimea din loc aranjase o petrecere cu joc, care apoi înopțându-se, s'a continuat în sala școalei. Public foarte numeros, animația la culme! În pauză s'a jucat cu mult foc și dexteritate jocul nostru național „Călușerul“ de cântă șapte ficiori chipi.

Toate au un început și un sfârșit! Așa și sărbările din Galeș, pentru unii mai târziu, pentru alții mai de timpuriu se încheieară. Cu toții însă oă prezenți am fost la această adunare și la sărbările aranjate în jurul ei ne-am depărtat ducând în inimile noastre frumoase și dulci suveniruri.

De încheiere imi țin de plăcută datorința a aduce laudă publice poporului și frunțărilor din Galeș, pentru buna primire ce au făcut pionierilor culturii.

D. A. Mosora.

Revista esternă.

Germania.

Camera bavareză a respins în debateres bugetului postului pentru scopuri de artă. Împăratul Wilhelm s'a grăbit să dea expresiune indignării sale pentru acest vot în termeni de o violență prea mare chiar și la el. Acest amestec nechemat al lui va mări numai averstiunea, ce domnește în Bavaria față de Prusia.

Francia.

Ministrul Combes a amenințat congregațiunea „fiicelor s. spirit“, numite „surorile albe“ cu dizolvarea, dacă stărița

ei nu va îndupleca pe maicele bretoane să se supună ordinului de închidere a școalelor. Stărița a refuzat să se facă unealta ministrului.

În 14 n. s'a ținut un consiliu de ministri sub preșidiul lui Loubet. Combes a comunicat, că pedeoa cea mai mare la îndeplinirea ordinelor lui o pun proprietarii mari și populațiunea rurală. El a susținut totodată, că toată mișcarea ar ave un caracter pronunțat roialistic. Aceasta insinuațiune e o încercare neisbită de a acoperi neșcoșul activității lui contra unei mișcări, ale cărei motive adevărate le rețace.

Peninsula-balcenică.

Guvernul turcesc a afigat proclamații în toată Macedonia, invitând pe Bulgari în numele Sultanului, ca să steie liniștiți, încrezându-se în bunăvoința lui, căruia îi sunt scumpe prosperitatea și bunăstarea tuturor popoarelor sale, fără deosebire de religie și de naționalitate.

În aceste proclamații Sultanul invită populațiunea creștină să depuie armele.

Revoluțiile din America.

Republica Negrilor din Haiti e de câteva săptămâni teatrul unui război civil. Președintele nou ales Firmin nu e recunoscut de ceilalți pretendenți și cu toate că nordul republicii s'a declarat pentru el, e întrebare, oă va putea eși până la urmă învingător. Vieța și averea Albilor e foarte primejduită, așa că Statele Unite și Germania au trimis corăbii de război. Războiul civil se poartă cu cruzimea, care îi caracterizează pe Negrii la astfel de ocațiuni.

În Venezuela încă nu e terminat războiul civil. În 3 August au fost înțeleși războiul și trupele guvernului lupte, cari au avut ca urmare respingerea acestora și intrarea războaiilor în Barcelona, care a fost dărmată și puștiită. Războaii au făcut prizonieri pe președintele din Barcelona, apoi 8 generali și 23 coloneli. Casele și prăvăliile, îndeosebi ale străinilor, au fost prădate, ceea-ce va cauza conflicte diplomatice. De prădare n'au scăpat nici consulatele american, italian și olandez.

Camera din Chile a primit convențiile încheiate cu Argentina, între cari și cea privitoare la desarmare.

Știri merunte.

Ambele camere din New South-Wales (Australia) au primit proiectul referitor la dreptul electoral al femeilor.

Conferența colonială engleză a stabilit următoarele contribuții anuale pentru marină: Australia 200.000, Colonia Cap 50.000, Noua-Seelândă 40.000 și Natal 35.000 lire engleze. Cu Canada se va face o învoire specială.

Din Brad.

— Audiatur et altera pars! —

— 8 August n. —

(Urmare).

Dar' concurentul lui Șortan îi lipsia concesiunea da a se pute strămuta în altă parohie, ear' lui Rimbaș atestatul de calificațiune, pe care și-l pierduse când concurase la o parohie în diecesa Aradului, unde n'a fost ales, fiindcă era

toți ocărit zace. Era oare-când viteaz, și în războiul tare; eară acum fără d' putere, și mai fricos decât alte neamuri. Era oare-când înțelept; ear' acum în-oujurat de norul neștiinței. Era de oînste, eară acum de toți lăpădat. Porunca oare-când și Ardealului; ear' acum nici țării sale. Îl slujia oare-când alte neamuri, acum dînsul este batjocura acelor. Măinte (mai înainte) era plin de fapte bune; acum bogat de fapte rele. Măinte de minune, de se vedea cineva în țapă; ear' acum toate furiile și țepile numai dîngii le străjuesc. Eată la aceasta aoi și neamul românesc până acum; ear' de aici înainte și mai multe i se va întâmpla, oă de nu se va lăsa, ca să se calăuzească de cei mai învâțați, ca și Jidovii, ce pentru necredința lor până a se băga în pământul ce li-se făgăduise, periră în pustie; nu va vedea pământul ce i s'a făgădui, anume împărăția ceriului. De aceasta se-ți aduci aminte, o neam oare-când vestit, ca nu cumva îngelându-te alnicioie (vecleniile) Grecilor, ce vin la noi învâșcuiți în piei de oaie din afară, eară dinlăuntru sunt lupi fără de sa; cu împărăția cea lumească se pierți după alte pedepse ce-ți sunt în grumaz, și împărăția cerească, la care vei ajunge fără de nici o îndoială de

cășătorit. Dar' fiind diacon, ori-cine ția, care cunoște regulamentul, oă trebie să aibă examenul de calificațiune, de oare ce dela diacon se cere tocmăi aceeași calif. oă dela preot.

Protopresb. apreciind calificațiunea și prestațiunile concurenților a luerat în interesul biseriei, dacă nu s'a legat de litera moartă a regulamentului, oă a dat timp concurenților să-și acuire documentele ce le lipsiau, ear' de administrarea parohiei s'a îngrijit astfel, încât parohia n'a suferit nimic din lipsa preotului.

Intr'aceea concurent I. Șortan și-a câștigat concesiunea de lipsă, dispensându-l și parohia și V. Cons., și d-nul P. Rimbaș a primit un duplicat și astfel actele au fost în ordine.

Dar' timpul a trecut și din toamna anului 1901 ne-am trezit în vara anului 1902. Protopresb. terminând cu examenul de vară la vre-o 40 școale a convocat comitetul parohial pe 22 Iunie și prezentând lista și documentele concurenților a vestit comitetului, oă a sosit timpul, oă parohia să se întregească conform legii.

Ne-am bucurat auzind numele celor 3 concurenți calificați, toți de bună speranță, și am purces la stabilirea listei candidaților. Atunci dl V. Boneu, prof., a propus o comitetul să publice din nou concurs (în termen de trei zile) din motiv, că alegerea n'a urmat în termenul legal de 14 zile și oă să se dea oăsiune și altor tineri să concureze.

Protopresb. a declarat, oă amfinarea alegerii s'a făcut în interesul parohiei și constituțiunei și oă primește ori ce responsabilitate pentru cele făcute în cauză, dar' aminarea și mai departe a alegerii nu o află motivată.

Subscrierul am făcut contrapropunerea, oă comitetul să pucească la staverirea listei candidaților, punând la locul I. pe dl P. Rimbaș, oă cel mai calificat și cu merite pentru parohia din Brad și gimnasiul de aici, ear' motivele pentru aminarea alegerii să le lase aprecierii forurilor superioare. Am propus aceste, fiindcă nu înțelegeam rațiunea de ce se se mai amine o alegere, oănd toate pregătirile se făcuseră deja și chiar și sinodul electoral era convocat și fiindcă eram conșvin, oă până oănd Rimbaș seajlă între candidați, de unde nimeni nu-l poate delătura, el va reuși cu siguranță în sinod, chiar și contra comitetului.

Încheindu-se desbaterea și punându-se la vot contra propunerea aceasta a fost acceptată de 12 din 15 membri, ear' propunerea a căzut.

Observ, oă între cei, cari au fost pentru staverirea listei de candidare se află 5 profesori și 3 învățători, deci oameni cu cunoștință despre statutul organic, regulamentul și constituție.

Astfel lista candidaților s'a statorit: I. Petru Rimbaș, II. I. Șortan și III. N. Băieșan și s'a prezentat sinodului parohial electoral ținut la 23 Iunie. Sinodul a acceptat unanim lista candidaților și a pucea la alegere. Alegerea a decurs în ordine exemplară. 117 membri prezenți, între cari 5 profesori și 3 inv. au votat pentru Petru Rimbaș și nimeni pentru ceilalți candidați. Profesorul V. Boneu s'a abținut dela votare, dar' și d sa s'a declarat după 10 zile dela ale-

vreme ce te vei împreuna earăși cu capul biseriei de care te-ai despărțit prin înșelăciunea Grecilor.

A treia scriere a lui G. Cotorea este „Cartea de religia și obiceiurile Turcilor“, care probabil este identică cu aceea, ce s'a publicat mai târziu în calendarul din Buda. A patra scriere este „Învățătura creștinească sau catechism mai mare“ care poate să fie identică cu „Învățătura creștinească“, care, pe cum am văzut mai sus la pag. 358, sa tipărit în Blaj, prima oară la 1754 și a doua oară la 1756. În fine, pe lângă „circularea“ amintită la pag. 359 o altă scriere este „Pravila după rîndul slovelor la buchi“, care n'am văzut-o nici nu știu să fi fost tipărită.

Erau acestea numai niște modeste începuturi literare, dar au atât mai prețioase, cu cât ele prevestiau operele mari cari au urmat. Aron. Gr. Maior, Caliani, Radnic, Cotorea, și alții erau mai mult dascălii celor ce au scris mai târziu opere de mare valoare, decât scriitori ei înșiși. Dar' pentru aceea meritul lor pentru literatura și cultura română nu se poate tăgădui. (Va urma).

Din noul op al d-lui Dr. A. Bunea.

Capitolul XXIV.

Mișcarea culturală și literară sub episcopul Aron.

(Urmare).

Pe Aron îl imitau și ceilalți călugări. Atanasie Rednic a scris o carte „în contra schismaticilor“ și alta „despre starea bisericii Românilor din Ardeal“.

Nu mai puțin zelos era în scriere de opere ieromonahul Gerontie Cotorea. Acesta deja ca alumn în Tirnavia (Sâmbăta-mare) la an. 1746 a scris o voluminoasă carte „despre Schismaticia Grecilor“, din care înșe numai partea a II-a s'a conservat în manuscrisul nro. 921 din biblioteca arhidieceană din Blaj. În volumul acestui manuscris la sfârșit aflăm o altă scriere a lui Cotorea: „Despre articuleșurile cele de price“, scrisă tot în 1746 în Tirnavia. În prefața acestui tratat scrie Gerontie: „După ce am isprăvit cu ajutorul lui Dumnezeu istoria despre gîmăciia Grecilor, cu destulă osteneală, fiind încă la învățatură în Sâmbăta-mare, cu multe lucruri, și învățături învăluite, pentru mai mare în-direptarea neamului meu, ce tocmă pe aceea vreme ce era anul Dnului o mie

gere, că n'are nimic contra alesului și la instalare va plăti un butoiu de bere în onoarea noului preot; — deci nu se crede, că a fost contra actului săvârșit, ci va fi promis votul sau altui candidat — mai tiner — și a rămas consecvent, precum se și cade unui bărbat de caracter.

(Va urma).

Din Bușteni.

— Concertul și balul Ligei Culturale. —

— 14 Aug. n.

Marțiseara 30 Iulie c. v. (12 Aug. n.) sec. Ligei Culturale din Predeal — care prin frumoasa și rodnică activitate se desfășoară, se poate număra cu drept cuvânt printre cele dintâi secțiuni ale acestei instituții naționale — a aranjat la Bușteni, după cum am anunțat, în saloanelor „Elișeu Valea Cerbului” un concert vocal și instrumental. Favorizată de timp și de puternicul concurs pe care l-au dat și de data aceasta mai mulți Legiști frunți, între cari amintim în special pe d-nii *Petre Grădișteanu*, președintele comitetului central, *A. D. Florescu*, *Septimiu Murășan*, (soții anume dela București) *Igiroșanu*, *I. Baboianu-Droc*, *I. G. Babeș*, *advocat Luca* etc. cum și al gentilelor domnișoare: *colonel Agata Paleologu*, *Baboianu-Droc*, *Sălișanu*, etc. cari au avut deosebita bunăvoință de a-i aduce servicii vrednice de toată lauda, prin vânzarea biletelor, florilor, confetiilor și cocardelor; secțiunea predeal a reușit să adune la acest concert un public atât de ales și numeros, cum nu s'a mai văzut la nici un concert sau bal din câte s'au aranjat în acest sezon la stațiunile climaterice de pe frumoasa vale a Prahovei.

Ceea ce însă a contribuit mai mult la acest succes al Ligei, este fără îndoială ferocita achiziție a unor talente de o reală și stabilită reputație artistică, pe care secția Predeal a avut-o pentru concert în apreciatul și îndatoritorul concurs al d-ilor: *Florica Thierrin*, o simpatică și eseculentă harpistă, al bine cunoscutului și renumitului nostru prima doasă legeră, dela Teatrul Național, frumoasa d-șoară *Camila Mihăilescu* cu acompaniamentul la pian al d-șoarei *Maria Narice* și al d-ului prof. *E. Carini*.

Aplauzele sincere și foarte des repetate ale asistenților, cred că au fost judecătoare dreaptă a felului cum distincții concertisti au executat programa și mă dispensează a le mai aduce elogiile mele. Comitetul secțiunii Predeal foarte recunoscător pentru acest binevoitor concurs și-a exprimat vtile sale mulțumiri concertistilor prin distincții și harnicul ei președinte dl *Igiroșanu*, oferind fiecărei d-șoare câte un prea frumos buchet cu panglicile naționale.

După concert a urmat dans până dimineața.

În timpul pauzei dl *Petre Grădișteanu* într-un frumos și patriotic discurs salută și mulțumește publicului asistent pentru concursul ce l-a dat Ligei și face un cald apel la femeile române pentru îmbrățișarea ideilor Ligei.

Printre cei prezenți am remarcat pe doamnele:

General Eustațiu, colonel Paleologu, colonel Serghiescu, G. Gavrilăscu, Babeș, Igiroșanu, Natalie Petroviciu, căpitan Tănăsescu, Cantili, Thierrin, Iliescu, căpitan Vanghelie, Tache Ionescu, Dr. Besnea, Dr. Baroncea, Cîru Economu, Eustațiu, Drăghiceanu, Panou, Ruseanu, Dimitriu, Malcoi, Mihailescu, Grunau, Dumbrăveanu, Saillant, Girardo, Cuțana, Bădiceanu, Cernăteanu, Ștefănescu, Danabasi, Gheorghiadis, Ghimpa, Dr. Ulvianu, Georgescu, Fererro, Loliot, Brătescu, Carini, Melun, Panaitescu, Donescu, Constantinescu, etc. etc.

Domnișoarele: Camila Mihailescu, Florica Thierrin, Marie Narice, surorile Drăghiceanu, Eustațiu, Baboianu, Panou, Comșa, Ionescu, Margareta Eustațiu, Luiza Cuțana, Saillant, Aida Demetrescu, Nicolescu, Natalia Georgescu, Păucescu, Steriade, Ungart, Grigorescu, Dănescu, Paleologu, Caplescu, Economu, Lelia Gavrilăscu, Livian, Dristorianu, Adela Șșu, Laport, Căpitănescu, Dumbrăveanu, Iablonsky, Gheorghiadis, Mihailescu, Veriadi etc.

Domnii: General Eustațiu, Petre Grădișteanu, Florescu, Cîru Economu, colonel Paleologu, colonel Serghiescu, Igiroșanu, Babeș, Dr. Besnea, Dr. Ulvianu, Dr. Baroncea, Gavrilăscu, Thierrin, Tache Ionescu, Dimitriu Cuțana, avocat Luca, Ghimpa, Fererro, Carini, Pretorian, Girardo, Trifan, Drăghiceanu, Bănescu, Danabasi, Gheorghiadis, Voinescu, Iliescu, Bădiceanu, Eustațiu, Rădulescu, frații

Ulvianu, Loliot, Grunau, frații Cernăteanu, Petrar, Rosetti, Vasilescu, Melun, Marienescu, Demetrescu, Leonida, Paladi, advocat Panaitescu, Vernescu, Livian, Baboianu-Droc, Murășanu etc., căpitan Vanghelie, locotenenti: Condeescu, Sachelarie, Stoicescu, Iarca etc. Sublocotenenti Stavrachi și Ciubuc, Petrescu etc. etc.

Semur.

Cronica zilei.

Sibiu, 16 Aug. n. 1902

CĂLINDARUL DE ZI

al biroului de informațiune pentru străini, PIAȚA-MARE Nr. 14

Duminecă, în 17 Aug. n. 1902.

Galeria de tablouri a muzeului Baron Bruckenthal, Piața-mare nr. 10: deschisă dela orele 11—1 după prânz. Intrarea gratuită.

Muzeul de istoria naturală, strada Harteneck nr. 1: deschis dela orele 10—1 după prânz. Intrarea gratuită.

Muzeul transilvan carpatin, strada Harteneck nr. 1: deschis dela orele 10½—12½, după prânz. Intrarea 20 bani.

Parcul „Pe sub arini, înaintea cofetăriei: Concertul muzicii regim. ces. și reg. de infant. nr. 2, dela 4 și jum. ore p. m.

Grădina „Hermann, strada Morii: Concertul muzicii orașului Sibiu. Începutul la orele 8 seara. Intrarea: 30 bani de persoană.

În presara zilei nașterii Maiestății Sale, muzica reg. ces. și reg. de inf. nr. 2 va cânta în Piața-mare. Începutul la orele 8 seara.

Luni, în 11 Aug. n. 1902.

Locul de exercițiu: Paradă militară din incidentul zilei nașterii Maiestății Sale. Începutul la 8 ore dimineața.

Galeria de tablouri a muzeului Baron Bruckenthal, Piața-mare nr. 10: După înștiințarea servitorului din muzeu. Intrarea 80 bani.

Muzeul de istoria naturală, strada Harteneck nr. 1: După înștiințarea intențentului casei. Intrarea 60 bani, pentru copii 20 bani.

Muzeul transilvan carpatin, strada Harteneck nr. 1: După înștiințarea custodelui (Strada Cienădiei nr. 5, et. I). Intrarea 1 cor.

Deposît de arme orășene, la Primărie, strada Măcelariilor nr. 2: deschis dela orele 11—12 a. m. Intrarea gratuită.

„Bereria” mare, Promenadă (Bretter): Societatea de cântăreți alui Ruderer din Tirol. Începutul la ½8 ore dimineața. Intrarea liberă.

Protopop nou în Cluj. După cum ni-se comunica, în ședința consistorială ținută azi în Blaj dintre zece candidați a fost ales de protopop gr.-cat. al Clujului dl *Dr. Etie Dăianu*.

O fundațiune a fericitului episcop Pavel. După cum ni-se anunță lui „Pester-Lloyd”, consilierul ministerial trimis pentru inventarierea rămasului după episcopul Pavel a descoperit o fundațiune de 998.000 floreni pentru scopuri culturale. Totodată s'a constatat, că nu există litere fundaționale aprobate de Monarhul. Delegatul ministerial a propus guvernului să se escopereze ulterior aprobarea prealabilă.

„Tribuna Literară”, adică ca supplement la numărul nostru de azi, are următorul cuprins: Te rog... poezie, de Stica. (Din „Cronica”). — Romanul unei greșeli, de Alex. Tințariu. — Rămas bun, poezie de J. W. Goethe. Trad. Devala. — Napoleon Bonaparte în legende. — Îndepărtate, poezie de J. W. Goethe. Trad. Devala. — Intim, de Stica. — Psihologia danțului. — Mănăstirea Snagovului. — Vieța americană în saloan. — Sfaturi practice. — Felurimi. — Glume.

† Ioan Măcelar, proprietar în Sângăin a răposat în 14 August n. a. c. la 5 ore d. a. în etate de 66 ani. Rămășițele pământești s'au așezat spre ve. I. nică odihnă, azi Sâmbătă în 16 August n. la 4 ore d. a. în cimiterul de acolo.

Din jertfele automobilismului. Zilnic se vestesc știri despre nenorociri întâmplate cu automobilul. În 14 c. a. întreprins Sire, cumnatul miliardarului american Vandesbilt, o călătorie cu automobilul. Un pneumatic a plesnit, carul s'a lovit de un arbore și Sire dimpreună cu soția sa au rămas morți pe loc, mehanicul a fost rănit grav.

Ninsoare. Din Lupeni (valea Jiului) ni-se scrie, că după călduri mari de câteva zile, în 14 August c. vîrful muntilor au fost acoperite cu zăpadă: un fenomen rar pe acest timp și neașteptat. Temperatura a scăzut mult.

A apărut cartea înainte anunțată a dlui *Dr. Augustin Bunea*, din care am dat un capitol la foia. Titlul complet al cărții e: „Episocpii Petru Paul Aron și Dionisie Novacoviciu” sau „Istoria Românilor transilvăneni” dela 1751 până la 1764, de *Dr. Aug. Bunea*, canonic metropolitan. Cu 250 documente române, maghiare, latine, franceze, italiene și germane, publicate în întregime ori în extras. Blaj, 1902. Tipografia Seminarului Archidieceșan. Intreg volumul se estinde pe 498 + XIX, laolaltă 517 pagini, format de 8° mare. Înfașigarea exterioară a considerabilului volum este foarte atrăgătoare; hârtia fină

și tiparul frumos fac onoare tipografiei din Blaj, care a luat un avânt în timpul mai nou.

În „Prefață” autorul accentuează necesitatea literaturii naționale, o deosebite a istoriei, „care se ne deosebească și lumineze trecutul în toate fazele, se ne vîrșim prezentul și se îndrume în viitor”. Caracterizează apoi epoca, cu care se ocupă, și arată metodela ce a urmat în studiul său, cum și izvoarele din cari și-a scos materialul: arhivul metropoliei și biblioteca archidieceșană din Blaj, biblioteca Bruckenthal din Sibiu, colecțiunea Rosenthal și Benigni, arhiva comitatului Făgăraș, arhiva statului și a curții din Viena. În cercetări a fost ajutat autorul de d-nii Arșeni P. Bunea, N. Togan (Sibiu), Alex. Belle, protontar (comit. Făgăraș), Dr. Tr. Val. Frunțiu (Viena), Ioșif Sterea-Sulușiu (Sibiu) Nic. Iorga (București), Ioan Bianu (București), Ioan Boroș, canonic (Lugoj) și Vincențiu Babeș (Budapesta).

După tabla materiilor urmează esunerea istorică, în 29 capitole, pe 432 pagini.

Urmează apoi un „Adaș” pe 152 pagini cuprinzând documente foarte prețioase, și în fine „Indicele persoanelor și numelor geografice”, foarte folositor la volume așa de mari.

Opul acesta, care înseamnă un real progres pentru istoriografia română și un monument nou pentru eruditul autor, costă 4 coroane 50 bani (pentru România 5 lei) și se poate procura dela autor în Blaj, ori dela librăriile române din patrie.

Convocare. Adunarea generală a despărțimentului XXIX-lea (Media) al „Asociației” în est an se va ține în Biertan în localitatea ce o va pune la dispozițiune inteligența de acolo în 31 August, la 2 ore d. a.

Din program relevăm următoarele: Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală. — Raportul casarului. — Satorirea bugetului pe anul viitor. — Eventuale disertațiuni, cari sînt a se înșinauă președintelui cu 24 ore înainte de adunarea generală. — Alegerea aior 2 delegați pentru adunarea generală a „Asociației”. După adunare va urma petrecere cu dans în favorul bibliotecii populare.

Averea lui Rothschild. Averea totală a familiei Rothschild face 10 miliarde, adică 10.000 de milioane. Din acestea, Rothschild din Paris posedă 1000 milioane coroane. La 1875 averea Rothschildilor nu era decât pe jumătate. În 19 ani capitalul s'a îndoit. S'a făcut socotala, că la 1965, cu procentele și procentele procentelor, această avere se va urca la 300 miliarde coroane. Din procentele capitalului familiei Rothschild ar pute trîi cîștit 37 milioane de oameni, adică toată populațiunea Franței. La 1800 bunicii Rothschildilor nu avea o para chioră.

Numire. Tinărul Victor Ioșif fiul fostului director al liceului din Brașov, absolvind cu succes cursurile școlii de marină din Fiume, a fost înșinat la gradul de sublocotenent în marina militară română la vacanța ce se află la divizia de Dunăre.

Savant român. Dr. I. Grințescu a fost numit docent pentru botanică la facultatea filosofică din Geneva (Sviteră).

Administrație la noi. La direcțiunile financiare din Bechereș-mare, Beregăzăș, Dobrița și Zombor-Sobadca s'a făcut pe neașteptate o controilă, care a descoperit multe mișeli. Licențele de cărmărit se dau pe parale, oamenii bogăți, cari nu și plătesc dările fiind că erau prietini de biserici, eu funcționarii, erau ștergi din cărțile de dare ca fiind necunoscuți, alții încasau dările pentru ei. Au urmat și pedepse: alungare din post, mutare într'al loc etc., dar acestea sînt pedepse prea mici, dacă ne gândim cu câtă cruzime și se vinde săracului averea pentru restanțe de câțiva florini, cât de aspru e pedepsit un nenorocit de fîmînd, care fură o găină etc.

De lângă Turda i se scrie „Foți Poporului”: Mai zilele trecute Ioan Maras, locitor în comuna Șutu, a vîndut niște loc lui Vasile Nechita din Perkidul-de-sus. După ce s'au tîrguit s'au dus la notarul public Nemes Antal din Turda, ca să le facă contract de întabulare; s'au tîrguit pentru 10 cor. După ce a scris originalul — a zis cătră cumpărător să aducă timbru de 1 cor. și să-i plătească lunar, ceea ce s'a și făcut. S'au dus cu contractul la 15 a bage la cartea funduară, adică înșinauă spus, că nu-l bine și nu e gale. S'au dus îndărăpt la notarul public și lă facă cum se se întabuleze, dar s'a mai cerut încă 7 cor. 20 bani, și așa apoi i'a gătat contractul, dar după aceea au mai cerut 12 cor. de întabulare așa că l-au costat pe om 29 cor. 70 bani și nici așa n'a fost făcut bine, oșoi, cătrăși l-au îndrumat pe bietul om eu ei și apoi abia a vrut să îl coregă notarul public.

În Cămpeni încă este un notar public cu numele Magyar Bertalan, care e frate de cruce cu Nemes. Și acesta căd cu pertractările de ereditate înșină pe

beții oameni, înșur, se i plătească atunci competența, și mulți plătesc atunci de friică și încă de 2—3 ori mai de cum îl liuidează judecătoria. Aceste eu sub scrișul le am văzut cu ochii.

V.

Esposiția din Vêrșet în 15 c. s'a deschis, în prezența ministrului de comerț, esposiția industrială și agricolă. Aproape toți industriași și economii de frunte din comitatele Torontalului, Timișului și Caraș-Severinului și-au oferit concursul ridicând mult frumșeța esposiției.

Vieța socială.

Petrecere în Varadia.

Tinerimea studiosă din Varadia și jur aranjează în 19 Aug. n. a. c. (Schimbarea la față) în Ospătăria mare din loc o petrecere cu joc. Începutul la 8 ore seara.

Producțiune în Hălmașiu.

Tinerimea inteligentă din Hălmașiu aranjează în 17 Aug. n. a. c. în pavilionul de vară „Moldovan A. Milian” din loc o producțiune teatrală împreună cu joc. Începutul la 8 ore seara.

Petrecere în Feneșul-săseș.

Senatul școlar gr.-cat din Feneșul-săseș aranjează cu ocaziunea sfîrșirii noului edificiu școlar de acolo la 29 Aug. n. (Sfântă Marie) a. c. o petrecere. La 2 ore p. m. adunare de învătători, la 4 ore sfîrșirea edificiului școlar, ear' la 7 ore seara petrecere. Venitul curat se va folosi pentru procurarea reuiscitelor școlastice.

Bibliografie.

A apărut: „Vieța și operele lui Andreiu Murășan”. Studiu istoric-literar de *Dr. Ioan Rațiu*, profesor la gimnaziul superior gr.-cat. din Blaj. — Blaj 1900. Tipografia seminarului archid. 182 pagini 8° hârtie fină. Prețul 2 cor.

— „Poesia idilică”. Studiu de estetică de *Dr. Ioan Rațiu*, profesor ordinar la gimnaziul superior gr.-cat. din Blaj. — Blaj 1901. Tipografia seminarului archid. 78 pagini 8° mare, hârtie fină. Prețul 1 cor.

— „Poesii bănășenești”. Întruniri. De Victor Vlad Delamarina. Lugoj 1902. Eed. desp. Lugoj al „Asoc.” Prețul 30 bani.

— Din „Biblioteca scriitorilor români”, ce apare în editura institutului de arte grafice „Minerva” în București, a apărut un nou volum, care cuprinde „Literatură populară” din scrierile inedite ale lui M. Eminescu. Sînt poesii populare și povești în proză de toată frumșețea. Prețul 1 leu 50 bani.

— „Idai politice naționale” de Lt.-Colonel Gh. St. Tudoriu, oficer în retragere. Articoli publicăți în diferite ziere sub pseudonimul „Veghetor”. — București Tipo-Litografia „Tiparul” Strada Covaș 11.

— „Români buni și Români rei”, pateri împărțite asupra activității patriotice a „Ligei culturale” — de Ovid Densigianu articole publicate în „Revista Română, politică și literară” De vânzare la „Revista Română” Pasagiul Român 4. București. Prețul leu 150.

Pentru învătători. Cunoscutul ABCD-ar: *Micul prieten al copiilor* adică *Cartea pentru învătarea scrierii și citirii de Silvestru Moldovan* a apărut la tipografia archidieceșană din Sibiu, în a doua ediție, revizuită și augmentată.

Acest abed-ar compus după cel mai practic metod, este unul dintre cele mai bune manuale de acest fel, asupra căruiu atragem atenția învătătorilor. Prețul broșat 44 bani legat 50 bani. Se poate procura dela librăria archid. în Sibiu.

„Versuri” de Demetrius. Un drăgăș volum de poesii a apărut în ediția asociațiunii „Arta” din Buzău, cu titlul simplu de mai sus; autorul anonim Demetrius este un tiner originar din Transilvania. Volumul acesta este începutul publicării unui gir de lucrări ale scriitorilor noștri tineri. Prețul volumului de 160 pag., hârtie fină, 4° este numai 2 lei. Se află de vânzare la tipografia „Crucea” în Buzău, precum și la librăria noastră.

„Răspuns la observările critice, ale dlui Dr. P. Ionescu la opul „Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania”, de Dr. Il. Puscaru, archimandrit, vicar archiepiscopesc Sibiu. Tipogr. archidieceșană, 1901.

A apărut în editura Bibliotecii populare a adm. domeniului Coroanei (România) carticula a XXII-a: „Înșinauă garea câmpurilor”, sfaturi practice pentru sateanul plugar, date de Dr. M. O. Popovici-Lupa, prof. la școala centr. de agricultură dela Herăstrău. Cu o gravură a castelului Peleș și mai multe ilustrații.

„Vechile episcopii românești, a Vadului, Geagului, Slăvașului și Belgradului”, de Dr. Aug. Bunea. Blaj. 1902. Prețul 2 cor. 50 bani.

E cel mai nou op de literatură istorică-bisericească, eșit din peana dlui Dr. Bunea. Că și acesta e un eveniment în literatura noastră de dincoace, o dovedesc aprecierile elogioase, ce l-au făcut scriitorii cei mai de seamă de dincolo. Un distins istoriograf din București a numit scrierile dlui canonic „mărgăritare de umpe”, alt neobosit scrutoator pe terenul istoriei naționale a scris autorului: „Ai făcut cea mai bună carte de istorie, ce a eșit de multă vreme în Ardeal”, ear' factorul principal al noului direcții literare a scris autorului, că „din concluziunile ei a recunoscut cu adăoă bucurie acel spirit de necondiționată iubire a adevărului, care începe în eșirg a da valoare istoriografiei române.”

Într'o recenziune, ce face în „Convorbiri literare”, profesorul N. Iorga cărții, promise a reveni pe larg asupra prinoului de teorii și fapte, pe care-l aduce părintele Bunea istoriei poporului nostru. Pentru cetitorii „Convorbirilor” ajunge această semnalare, cu laude din toată inima a unei cărți, care face cea mai mare onoare autorului ei și ar merita să fie cât mai răspândită: dincolo unde a fost scrisă și dincoace, unde mai avem și alt rol decât acela de a ne face afaceile, cu vorbe de naționalism pe buze.

De ce spirit a fost călăuzit autorul la alcătuirea acestui op, arată fraza, cu care și încheie capitolul ultim: „la acțiunile cele mai mari politice și culturale ale poporului român todeauna s'au aflat alături unii cu neuniții și numai stupizii și cei răi au căutat a desbina poporul pe tema confesională. Dar astfel de oameni, dacă le-ar lipsi această temă, și-ar căuta alta, poate și mai periculoasă.”

Au apărut în editura tipografiei Diecesane în Gherla:

— Tomul II. din „O fată de Taraboslos” roman de pe timpul Daailor, de Tit Chitul. Prețul unui tom: 1 cor. 50 bani.

— „Ajutorul prim”, în casuri de nenorociri și boale repentine, scris de Dr. Iulian Chitul, medic cercual în Bethlean. Prețul 1 cor.

Cuvîntare ocașională la demolarea bisericii din Sibiu-cetate. A apărut și în broșuri frumoase cuvîntare ce a ținut-o. Rev. d. Dr. Miron E. Cristea, archidiacon, cu ocazia demolării vechii oatedrale.

Tot de acelaș autor a apărut și o altă broșură cu titlul „Cuvîntare contra beției.”

Aceste două cuvîntări merită a fi cistite de ori-cine și mai ales cea din urmă este o lectură folositoare pentru popor.

Tablouri românești.

La administrația „Tribunei” se află de vânzare următoarele tablouri, cari fac podoaba ori-cărei case românești: Portretul Metropolitului Andreiu baron de Șaguna . . cor. —40 Portretul Metropolitului Sterea Sulușiu —40 Portretul profesorului Gregoriu Silagi —30 Portretul Avram Iancu în fruntea oștirii —40 Portretul Il. Sale dlui Dr. D. Radu, episcopul Lugojului . . —30 Catedrala din Blaj —80

Sosiți în Sibiu.

La 16 Aug. n. 1902.

Hotel „Imperatul Romanilor”: [Mocsonyi, Capolnaș; Bozegan, D. Săn-Mărtin; Gross, funcț. Arad; Meszaros, funcț. M.-Ludoș; Stefanescu, Paunescu, Curtea-de-Argheș; Stelescu, Rimnic; Guist, pred. Seiburg; Ascher, com. Aiud; Henle, com. München.

Hotel „Neurhrer”: Knappe, București; Mircea, Căhalm; Körner și soția, com. Sela; Farkas, com. Vinerea.

Hotel „Meltzer”: Brătianu, adv. București; Dr. Iancu, medic Săsciori; d-na Knopf, S.-Sebes; Herlea, not. Vinerea; Olonja și fiul, preot Bechlean; Thaller, Bavaria.

Hotel „Mihailu”: Leipnik, com. Beius; Bratu, com. Tilișoa; Vidrighin, com. Orez; Neuhold, mont. Budapesta; Fodorean, Simulă, cont. Ofenbaia.

Pentru redacție și editură responsabili: George Mohan.

Proprietar: Pentru „Tipografia”, societate pe acțiuni: Ioșif Marschall.

„Mătasă Henneberg”

— veritabilă numai la subscrișia firmă — pentru bluse și rochii negre, albe și colorate, dela 60 c. până la fl. 14.65 pe metru. Se trimite ori-cui franco și plătit de vană. Porto pentru epistole la Svițera e duplu.

G. Henneberg,

fabrică de mătasă (Hf. curții ces. și reg.) în ZÜRICH

Santalul Egger

Întrece cu puterea lui vindecătoare mijloacele din străinătate.

E un mijloc probat, recomandat de medici la boalele beșicii și ale țevii și în toate acele cazuri, în cari medicii recomandă uleiul Santal, copaivă sau cubeba.

SANTAL EGGER

e de o eficacitate surprinzătoare la boalele tineretelor, din cauza că conține uleiul curat Santal din India ostică. Si medicii îl apreciază, recomandându-l.

Prețul unei sticle 3 cor. În provincie se trimite după anticiparea banilor cu cor. 3.40.

Numai cel-ce are marca de apărare, care e compusă din un cap de tigr, e veritabil.

Se capătă în mai toate farmaciile.

Depozitul principal „Nador gyógyszerár”, Budapesta, VI., Váci-körút 17. 34 16-30

Nr. 583-1902.

289 2-3

Publicațiune.

Comuna Sibiel dă în arandă dreptul de vânat de pe teritoriul comunei în 19 Octomvrie a. c. d. a la 12 ore în cancelaria comunală, pe un period de 6, eventual 12 ani, începând din 1 Ianuarie 1903

Condițiunile de litațiune se pot vedea în cancelaria comunală în orele oficioase. Sibiel, în 6 August 1902.

Primăria comunală.

Școală comercială privată,

pentru băieți, bărbați, tineri, fete și femei, 278 2-3

concesionată de autorități,

Dir. Alois Weiss,
(odinioară R. Pöschl)

Viena, I., Getreidemarkt 16

Înscrierile se fac în cancelaria institutului.

Programe se pot cere tot de acolo.

Începutul cursului pe la mijlocul lunii Septemvrie.

O familie inteligentă maghiară din Sibiu,

pe lângă remunerațiune moderată, primește cu începerea anului școlar viitor a provedea complet și a ținea sub toată îngrijirea **unul sau doi băieți** doritori de a-și însuși în mod fundamental limba maghiară.

Informațiuni în scris și verbal se pot lua sub adresa: „Állami tanító” în Sibiu, strada Neustift nr. 15. 285 2-2

Pension pentru școlari.

O damă veduvă, care trăiește singură, primește în pension școlari și îi ia sub supraveghere conștiințioasă.

Amalia Solnitzky,

veduvă de notar, 290 1-3
strada Gușterifei nr. 2, etajul I, ușa nr. 1.

Crema Margit

cea mai bună cremă de față pentru câștigarea unei pelețe albe și curate. Scut contra înfririlor soarelui și vântului, garantată liberă de mercur și de plumb, pentru aceea e corăspunzător scutită prin ordinațiunea ministerială nr. 71012.

Vânzarea și trimiterea cu posta cu cea mai mare discrețiune pe lângă prețurile originale; numai marfă absolut proaspătă.

Crema-Margit . . . cor. 1.—

Săpunul-Margit . . . „ 0.75

Pudră-Margit . . . „ 1.20

Depozit principal:

Parfumeria Meltzer,

strada Cienădiel (edificiul comandel de corp),

Gustav Meltzer,

fabrică de săpun și luminări strada Gușterifei

în Sibiu. [144] 24-26

500 florini

plătesc celui - ca ar mai căpăta vre-odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după- ce va folosi apa de dinți a lui Bartilla, o sticlă cu 35 cr. (Pentru pachetare 10 cr. deosebt). Erezii A. Bartilla (E. Winkler), Viena 19/1. Sommergasse 1. — Să se ceară pretutindenea apriat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile unde nu se poate căpăta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco; în Sibiu: la farmacia „Vultur” a lui C. Müller (Piața-mare), farmacia Molnar (strada Cienădiei nr. 59). Sebeșul-săseșec: Farmacia Lederhiller. 3 15-

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

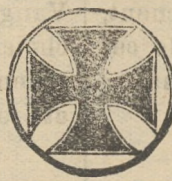
Patent nr. 86967.

253 9-52

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret!

vindecă și înviorază pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă boale

da împrejurării că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, tinituri de ureche, bătaie de inimă, scăderii de inimă, asma, auzul greu, scăderii de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceala la mâini și picioare, reumă podagră ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurșe din toate părțile lumii cari prețnesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca - i-se returna banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” de oare-ce „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieșinătatea crucii mele electro-magnetice o recomandă îndosebi.

Prețul aparatului mare e Cor. 6.—

Prețul aparatului mic e Cor. 4.—

folosibil la morburii cari nu s'nt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Espediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/III. colțul strada Kálmán.

„Omoritor de insecte” neîntrecut.

Cumpărați „numai în stiole”.

Se află în Sibiu la d-nii:

Julius Balmann,

Johann Billes,

F. Binder,

„Concordia”,

societate comercială pe acții.

Ludwig Fuchs,

A. R. Grell,

129 18-20

Gustav Gürtler,

Ludwig Gürtler,

Friedrich Homm,

Franz Jahn Söhne,

Victor Jauernig,

Carl Kirschner,

Josef Knoblich,

Johann Michael Klein,

Ludwig Kurowski,

J. B. Misselbacher,

J. C. Molnar, apotecar,

F. A. Reissenberger,

E. Rummel, apotecar.

G. Scheyding,

Johann Schneider,

Rudolf Schuster,

Josef Schwarz,

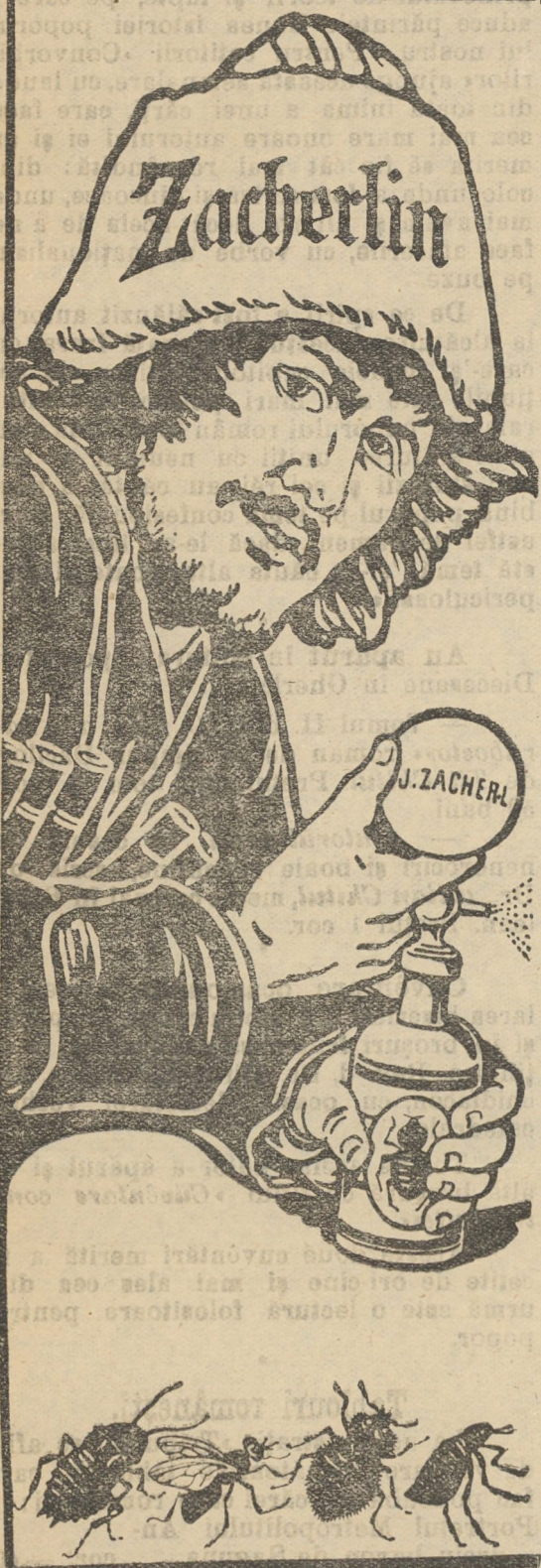
Carl Tartler,

Franz J. Wagner,

Wilhelm Wazek,

Josef Zimmermann.

Afară de acestea mai s'nt depozitate în tot locul unde s'nt espuse placate.

Folosirea cafelei de orz a lui Kathreiner-Kneipp se învederează zilnic ca o binefacere și necesitate.

Nici o mamă lubitoare de familie s'nu întârzie a introduce cafeaua aceasta gustoasă și igienică.

Nu există surogat mai curat și înlocuire mai bună pentru cafeaua de bob, ca cafeaua lui Kneipp.

Cafeaua de orz a lui Kathreiner-

Kneipp e veritabilă numai în pachete originale cu marca de apărare „Pfarrer Kneipp”.

Cafeaua aceea, care nu este provăzută cu marca aceasta se vinde cu cumpăna nu este veritabilă.

Kathreiner.

Fabrică de casse.

Subscrișii lui iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-afară se nu confundă cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rata.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,

fabrică de casse în Sibiu,

strada Poplăcel-mare Nr. 8.

81 10-26